

Strategia działań wychowawczych i zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem Szkoły Podstawowej nr 29 w Białymstoku

Do podejmowania działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych w szkole zobowiązuje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. W myśl tego dokumentu szkoła podejmuje działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności, gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprowadzają środki odurzające. Strategia działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych wobec młodzieży zagrożonej uzależnieniem zwana dalej strategią, obejmuje wszelkie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukację prozdrowotną i jest realizowana przez wszystkich pracowników szkoły.

Podmiotem strategii są uczniowie.

I.

Nauczyciele i wychowawcy klasy realizują zadania zawarte w programie wychowawczym szkoły, w szkolnym programie profilaktyki, w planach pracy wychowawczej poszczególnych klas.

Nauczyciele i wychowawcy klas systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną, promocję zdrowia psychicznego, promują zdrowy styl życia wśród młodzieży, rodziców i pracowników szkoły.

Wychowawcy klas opracowują program pracy wychowawczej ze swoją klasą, który powinien zawierać również treści z zakresu profilaktyki. Powinien być on poprzedzony diagnozą i oparty na potrzebach uczniów.

Nauczyciele w ramach swoich przedmiotów uwzględniają w procesie nauczania treści dotyczące zdrowego stylu życia i zagrożeń związanych z uzależnieniami.

Opiekunowie kół, w ramach prowadzonych zajęć, włączają treści związane z edukacją zdrowotną i promują zdrowy styl życia.

Pedagog współpracuje z wychowawcami klas przy realizacji programu wychowawczego klas oraz programu profilaktycznego.

Pedagog koordynuje realizację strategii na terenie szkoły.

Pielęgniarka szkolna współpracuje z wychowawcami klas w realizacji strategii.

Pracownicy obsługi aktywnie uczestniczą w realizacji strategii.

Dyrektor szkoły odpowiada za całościową realizację strategii.

II.

Szkoła prowadzi działalność informacyjną wśród uczniów. Samorząd uczniowski aktywnie włącza się do opracowywania pakietów informacyjnych adresowanych do uczniów i rodziców.

Samorząd Szkolny prowadzi działalność informacyjną wśród uczniów .

Szerzenie działalności informacyjnej przez uczniów odbywa się poprzez:

- wydawanie gazetki szkolnej, w której zawarte są informacje, dotyczące zdrowego stylu życia,
- akcje edukacyjne w formie plakatów na temat zagrożeń związanych z używaniem tytoniu, alkoholu, narkotyków,
- przygotowywanie apeli, konkursów,
- przygotowywanie debat na ważne społecznie tematy,
- przygotowywanie przedstawień i innych form teatralnych promujących zdrowy styl życia.

Uczniowie uzyskują rzetelną wiedzę na temat problemów z zakresu wychowania i profilaktyki.

Uczniowie spotykają się ze specjalistami.

Nauczyciele aktywnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach dotyczących profilaktyki na terenie szkoły i poza nią. Zdobytą wiedzę wykorzystują w pracy z młodzieżą. Podejmują też inne formy doskonalenia zawodowego, dotyczące np. metod aktywnych w pracy z młodzieżą i rodzicami.

Informują o szkodliwości środków lub substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do zachowań ryzykownych i uzależnienia.

Pedagog organizuje spotkania, zajęcia, warsztaty i akcje, przekazuje informacje o możliwościach rozwiązywania problemów prowadzących do uzależnienia, przekazuje informacje na temat dostępnych form pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem, zapoznaje ze skutkami prawnymi związanymi z

naruszeniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii, a także organizuje działania na rzecz uczniów z rodzin dysfunkcyjnych.

Wychowawcy klas organizują wywiadówki profilaktyczne i zajęcia z zakresu wychowania i profilaktyki. Znają sytuację rodzinną i potrzeby uczniów.

III.

Zadania dyrektora

Dyrektor Szkoły realizuje zadania wynikające ze Statutu Szkoły, a ponadto odpowiada za organizację i realizację strategii.

Jest informowany przez nauczycieli o podejmowanych działaniach.

Zadania wychowawcy

Wychowawca podejmuje działania dotyczące zagrożeń związanych z uzależnieniem w ścisłej współpracy z pedagogiem.

Pomoc w rozpoznawaniu i diagnozie zagrożeń związanych z uzależnieniem.

Wychowawca klasy poprzez przeprowadzanie ankiet, obserwację uczniów, współpracę z rodzicami (opiekunami) oraz innymi nauczycielami zbiera informacje pomocne w rozpoznawaniu i diagnozie zagrożeń związanych z uzależnieniami.

O wszystkich swoich spostrzeżeniach informuje pedagoga.

Zadania pedagoga

Pedagog szkolny zapewnia pomoc psychologiczno- pedagogiczną młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

Do zadań pedagoga należy:

1. Rozpoznawanie i diagnozowanie zagrożeń związanych z uzależnieniem.

Rozpoznawanie i diagnoza dokonywane są na podstawie prowadzonych na terenie szkoły badań: ankiet kierowanych do uczniów, rodziców i pracowników szkoły, poprzez obserwację, rozmowy indywidualne z uczniami, stały kontakt z wychowawcami klas współpracę ze środowiskiem lokalnym.

2. Informowanie o uzależnieniach związanych z alkoholizmem i narkomanią i ich skutkach.

Treści dotyczące uzależnień i ich skutków przekazywane są uczniom w trakcie rozmów indywidualnych oraz w trakcie zajęć prowadzonych przez pedagoga w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy, godzin do dyspozycji dyrektora oraz prowadzonych na terenie szkoły akcji informujących o zagrożeniach związanych z uzależnieniami.

3. Informowanie o dostępnych formach pomocy.

Dostarczanie informacji o dostępnych na terenie miasta placówkach świadczących pomoc wychowawczą młodzieży, rodzicom w tym: placówkach prowadzących poradnictwo i terapię, świetlicach socjoterapeutycznych i środowiskowych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Udzielanie informacji o placówkach zajmujących się problemem uzależnienia i współuzależnienia. Propozycje korzystania z odpowiednich form pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

4. Pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z używaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych, z uzależnieniem oraz leczeniem uzależnienia.

Na terenie szkoły pedagog udziela pomocy młodzieży zagrożonej alkoholizmem i narkomanią oraz współpracuje z rodzicami. Proponuje specjalistyczne placówki (poza szkołą), zajmujące się profesjonalną pomocą osobom zagrożonym uzależnieniem, uzależnionym oraz placówki zajmujące się leczeniem uzależnienia.

5. Organizacja i prowadzenie zajęć profilaktycznych i zajęć zapewniających alternatywę wobec zachowań ryzykownych.

Pedagog opracowuje i prowadzi zajęcia profilaktyczne zgodnie z programem profilaktycznym szkoły. Prowadzi wspólnie z wychowawcami klas zajęcia integrujące zespoły klasowe. Organizuje debaty ogólnoszkolne i akcje mające na celu pomoc potrzebującym oraz zajęcia w ramach wolontariatu. Zajęcia mają służyć: zaspakajaniu potrzeb psychicznych i społecznych uczniów, rozwijaniu poczucia własnej wartości, motywowaniu do podejmowania różnych form aktywności, rozwijaniu zainteresowań i umiejętności psychospołecznych.

6. Współpraca z instytucjami wspierającymi działalność szkoły w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży.

Pedagog współpracuje z instytucjami wspierającymi dziecko, rodzinę i szkołę w działaniach wychowawczych i profilaktycznych oraz z placówkami służby zdrowia i policji, w sytuacjach wymagających interwencji.

7. Rozwój i doskonalenie w zakresie profilaktyki uzależnień oraz innych problemów i sposobów podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem.

Uczestniczenie w szkoleniach i warsztatach, prowadzonych na terenie szkoły i poza nią. Podejmowanie różnych form doskonalenia zawodowego, dotyczących pracy z młodzieżą i rodzicami.

We wszystkich swych działaniach pedagog współpracuje z dyrekcją szkoły, wychowawcami klas, kadrami nauczycielską oraz innymi pracownikami szkoły.

IV.

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek interweniować w sytuacji kiedy:

1. Uczeń znajduje się pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych.
2. Podejrzewa się, że uczeń znajduje się w posiadaniu środków odurzających, substancji psychotropowych.
3. Dochodzi do dystrybucji środków.
4. W innych sytuacjach zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu uczniów.

Zadanie: Uczeń znajduje się pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych	Wykonawca zadania	Osoby współpracujące
Wyłączenie ucznia z zajęć szkolnych	nauczyciel	pedagog
Umieszczenie w bezpiecznym miejscu	pedagog	wychowawca
Wstępne określenie stanu, w którym uczeń się znajduje	pedagog	pielęgniarka
Rozmowa z uczniem o zaistniałej sytuacji	pedagog	wychowawca
Poinformowanie przełożonych	pedagog, wychowawca	
Zapewnienie fachowej pomocy	w miarę potrzeby wezwanie karetki pogotowia	
Poinformowanie rodziców	wychowawca	pedagog, sekretariat
Poinformowanie Komisariatu Policji	dyrektor	za zgodą dyrektora pedagog lub wychowawca
Sporządzenie notatki służbowej	dyrektor	pedagog
W sytuacji zagrażającej zdrowiu uczeń odwożony jest do szpitala	karetka pogotowia	opieka wychowawcy, pedagoga, nauczyciela
Zorganizowanie spotkania z rodzicami celem omówienia zaistniałej sytuacji	wychowawca, pedagog,	dyrektor
Zaproponowanie fachowej pomocy	pedagog	odpowiednie placówki

Zadanie: Podejrzewa się, że uczeń znajduje się w posiadaniu środków odurzających	Wykonawca zadania	Osoby współodpowiedzialne
Obserwacja ucznia	wychowawca	nauczyciele, pedagog, pracownicy
Zaplanowanie oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych	pedagog	wychowawca
Rozmowa z rodzicami	wychowawca	pedagog
Egzekwowanie obowiązków ucznia	wychowawca	pedagog
Dokumentowanie podejmowanych działań	wychowawca	pedagog

Zadanie: Dochodzi do dystrybucji środków odurzających	Wykonawca zadania	Osoby współodpowiedzialne
Powiadomienie dyrektora szkoły	osoba będąca świadkiem dystrybucji	
Powiadomienie Komisariatu Policji	dyrektor	wicedyrektorzy
Rozmowa z uczniem	dyrektor, wychowawca, pedagog	
Rozmowa z rodzicami	j.w.	
Notatka służbowa	j.w.	
Podjęcie ustaleń	j.w.	

Zadanie: Inne sytuacje zagrażające zdrowiu lub bezpieczeństwu uczniów	Wykonawca zadania	Osoby współodpowiedzialne
Poinformowanie pielęgniarki szkolnej	nauczyciele	wychowawca
Wezwanie Pogotowia Ratunkowego	za zgodą dyrekcji	pielęgniarka
Powiadomienie rodziców	wychowawca	sekretariat
Zaplanowanie dalszej pracy Wezwanie policji w przypadku, gdy zachowanie ucznia zagraża bezpieczeństwu innych osób (ew. kradzieży lub niszczenia mienia).	wychowawca dyrektor, wicedyrektorzy	pedagog

V.

Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych i interwencyjnych powinna odbywać się systematycznie. Oparta ma być na wzajemnym zaufaniu.

Etapy podejmowanych działań:

- Poinformowanie rodzica o zaistniałym problemie przez wychowawcę, pedagoga lub dyrektora szkoły – w przypadku rozprowadzania narkotyków poinformowanie policji (dyrektor szkoły). Ustalenie najbliższego terminu spotkania.
- Przeprowadzenie rozmowy interwencyjnej z uczniem – dyrektor, wychowawca, pedagog.
- Zawarcie kontraktu z uczniem i rodzicem – wychowawca, pedagog. Przestrzeganie jego wypełniania.
- Zgłoszenie się do specjalisty w odpowiedniej placówce.
- Podjęcie terapii.
- Zmiana dotychczasowego trybu życia i towarzystwa kolegów.
- Organizowanie i interesowanie się rodzica sposobem spędzania czasu wolnego przez ucznia.
- Zobowiązanie rodzica do stałej współpracy ze szkołą(ustalenie harmonogramu spotkań w celu omawiania realizacji zobowiązań wynikających z podpisanego kontraktu).

W sytuacji braku zainteresowania rodziców problemem własnego dziecka (brak współpracy z rodziną) należy podjąć następujące czynności:

1. wizyta w domu ucznia wychowawcy i pedagoga szkolnego,
2. nawiązanie kontaktu z dzielnicowym,
3. wystąpienie do Sądu – Wydział Rodzinny i Nieletnich o zainteresowanie się rodziną,
4. konsekwencje dyscyplinarne wynikające ze statutu szkoły.

VI.

Szkoła zapewnia wszystkim uczniom aktywne uczestnictwo w zajęciach profilaktycznych. Organizowane są one w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy i godzin do dyspozycji dyrekcji.

Organizowane są akcje obejmujące całą społeczność szkolną.

Działania profilaktyczne obejmują następujące bloki tematyczne:

- Edukację prozdrowotną (w tym profilaktyka HIV/AIDS stosownie do wieku).
- Kształcenie umiejętności społecznych (sztuki funkcjonowania w grupie rówieśniczej, porozumiewania się, asertywności, empatii, pozytywnego obrazu siebie).
- Kształcenia umiejętności rozpoznawania emocji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach (w tym radzenie sobie ze stresem).
- Procesy uzależnienia od nikotyny, alkoholu, leków i narkotyków (współuzależnienie, mity i stereotypy funkcjonujące w społeczeństwie, aspekty zdrowotne i prawne - ustawy, umiejętność odmawiania).

Szkoła umożliwia uczniom uczestnictwo w następujących zajęciach pozalekcyjnych rozwojowych i wyrównujących.

Organizowane są wyjścia do kina, teatru, muzeum oraz wycieczki piesze i wyjazdowe, a także imprezy i uroczystości na terenie szkoły, w których przygotowaniu bierze aktywny udział młodzież (otrząsiny, debaty, jasełka, akcje).

VII.

Proponowane w **pkt. VI** zajęcia profilaktyczne pod względem treści i formy dostosowane są do problemów występujących w grupie i zachowań ryzykownych młodzieży.

VIII.

Edukacja rówieśnicza

Szkoła podejmie próbę wprowadzenia edukacji rówieśniczej. Celem jej jest propagowanie stylu życia bez środków uzależniających, zwiększenie zaangażowania samych uczniów w działania profilaktyczne, uświadomienie roli młodzieży w profilaktyce uzależnień oraz wpływu na swoje zachowanie i swoje życie. Szkoła będzie wspierać postawy pozytywne wobec zachowań ryzykownych i angażować uczniów (za ich zgodą) do działań, mających na celu doradztwo rówieśnicze w przypadku problemów i pomoc w ich rozwiązywaniu.

Zadania w tym zakresie:

1. Wyłonienie osoby (nauczyciela) odpowiedzialnej.
2. Wyłonienie liderów - osób cieszących się zaufaniem i uznaniem ze strony kolegów oraz reprezentujących postawy abstynenckie. Muszą wykazywać predyspozycje do pracy z grupą.
3. Ustalenie cyklu i tematyki spotkań z liderami
4. Przeprowadzenie spotkań pod kierunkiem specjalistów w dziedzinie zachowań ryzykownych (nauczyciele, specjaliści spoza szkoły).
5. Zajęcia w klasach pod kierunkiem liderów.
6. Omawianie zajęć, spostrzeżenia i wnioski do dalszej pracy.
7. Pomoc dla osób z problemami dydaktycznymi (odrabianie lekcji).

XI.

Osobą pierwszego kontaktu w sytuacjach wymagających pomocy medycznej jest pielęgniarka szkolna. Po konsultacji podejmuje się decyzję o wezwaniu pogotowia ratunkowego lub odwiezieniu ucznia do odpowiedniej placówki służby zdrowia. Decyzja taka może być podjęta za zgodą dyrektora szkoły lub wicedyrektorów. Obowiązkiem wychowawcy jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji.

W przypadku, kiedy uczeń znajduje się pod wpływem środków psychoaktywnych, po konsultacji z pielęgniarką szkolną podejmuje się decyzję o wezwaniu pogotowia ratunkowego po uzyskaniu zgody dyrektora szkoły (lub wicedyrektorów). Dyrektor szkoły decyduje również o zawiadomieniu Komisariatu Policji. Dotyczy to również sytuacji, gdy zachowania uczniów zagrażają bezpieczeństwu innych osób, gdy istnieje podejrzenie, że uczeń może posiadać nielegalne substancje psychoaktywne oraz w przypadku kradzieży lub innych wykroczeń.

X.

Szkoła zobowiązana jest do współpracy z różnymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży.

Są to:

- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna nr 2
- Młodzieżowy Ośrodek Terapii i Readaptacji „ETAP”
- Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi
- Poradnia rodzinna przy Oddziale Miejskim TPD w Białymstoku
- Świetlice socjoterapeutyczne PUCHATEK
- Stowarzyszenie „MONAR”
- Młodzieżowy Ośrodek Konsultacji i Terapii
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Caritas
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
- Kościół
- Stowarzyszenia

XI.

Wychowawca klasy na bieżąco informuje uczniów o organizowanych na terenie miasta przedsięwzięciach kierowanych do młodzieży szkolnej.

W ramach realizacji planu pracy wychowawczej nauczyciel pomaga w wyborze drogi życiowej oraz wspiera uczniów w podejmowaniu różnych form aktywności na terenie szkoły i poza nią.

Pedagog w ramach prowadzonych zajęć oraz w trakcie rozmów pomaga w doborze form aktywności szkolnej i pozaszkolnej oraz motywuje do ich podjęcia.

Nauczyciele w ramach zajęć szkolnych i pozaszkolnych rozwijają zainteresowania i umiejętności psychospołeczne.

Dyrektor organizuje zajęcia pozalekcyjne, rozwijające zainteresowania młodzieży, zaspokajające jej potrzeby psychiczne i społeczne.

XII.

Wszyscy pracownicy pedagogiczni Szkoły mają obowiązek uczestnictwa w organizowanych na terenie szkoły szkoleniach dotyczących profilaktyki zachowań ryzykownych młodzieży.

Powinni podnosić swoje kwalifikacje w pozaszkolnych formach doskonalenia zawodowego w zakresie wiedzy o uzależnieniach, pomocy uczniom zagrożonym uzależnieniem, a także rozwijać umiejętności wychowawcze i społeczne przydatne w pracy z młodymi ludźmi.

Pracownicy niepedagogiczni szkoły powinni w miarę możliwości uczestniczyć w szkoleniach razem z nauczycielami.

XIII.

Ocenę efektów podejmowanych działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych należy omawiać na semestralnych Radach Pedagogicznych.

Na zebraniach zespołu wychowawczego omawiane są bieżące działania związane z realizacją strategii.